

Slovo k povzbuzení na sobotu 1. května 2021, na sv. Josefa Dělníka
Biblická čtení: Sk 13,44-52; Ž 98; Jan 14,7-14

Milé sestry, milí bratři,

máme sobotu 4. týdne velikonočního, zároveň 1. května, tím pádem také první letošní májovou mariánskou sobotu a památku svatého Josefa Dělníka. Zaměřme svou pozornost na obě dnešní biblická čtení a právě na svatojosefskou památku. Kéž by i Panna Marie, Hvězda jasná, nám v našich rozjímáních a hlavně v životě dle Božího slova byla průvodkyní, vpravdě Průvodkyní na cestě (*hodegetrix*), jak zní jeden z jejích krásných starobylých titulů...

První čtení ze Skutků apoštolů nás stále ještě přenáší do Antiochie Pisidské v Malé Asii, do doby první Pavlovy misijní cesty, do druhé poloviny 40. let 1. století. V doprovodu Barnabáše začal Pavel v tamější synagoze kázat o Pánu Ježíšovi ukazuje, jak celý Starý zákon dochází svého naplnění jedině v Kristu. Dnešní úryvek svědčí o tom, co se stalo týden na to, další sobotu. Mnozí z židů nepřijímají Pavlův výklad Starého zákona, přičemž není až tak podstatné, proč se tak děje. Nepřijetí židy se pro apoštoly stává znamením, aby se obrátili k pohanům. Pavel zde v praxi zažívá to, co pak v Listě Římanům rozvine i teologicky; že to bylo poblouznění Izraele, «tajemství zatvrzelosti», které (ještě jasněji) otevřelo Kristovo evangelium všem pohanům.

Aniž bychom otevírali velké teologické otázky tohoto «tajemství zatvrzelosti» (k nim si můžeme přečíst 9. až 11. kapitolu výše zmíněného listu) a snažili se je nějak vyřešit (řešení musíme v tomto případě jednoznačně ponechat Božímu tajemství), můžeme se celou situací nechat velmi prakticky inspirovat: Apoštol Pavel v tom, že evangelium židy skutečně není přijímáno, rozpoznal znamení, že má s ním jít prostě jinam, k někomu, kdo o evangelium bude stát, k pohanům. Nepřijetím se nenechal odradit ani zlomit. Když byl někde pronásledován, jen pokračoval v Božím díle jinde.

Něco takového o hlásání evangelia – ve všech jeho podobách, explicitních i implicitních – platí stále: Nepřijme-li je jeden člověk, může je přijmout jiný a jinde, byla by škoda kvůli nepřijetím a neúspěchům s hlásáním evangelia skončit. Navíc kdo ví, jak vše nakonec dopadne i s tím prvním, to ví jen Bůh. Vždyť sám Pavel ve svých listech píše, že «jeden zasévá, další zalévá, jiný sklízí» a navíc že k obrácení Izraele nakonec dojde, pak že teprve bude moci přijít Kristus na konci světa.

Něco takového neplatí ale zdaleka jen o hlásání evangelia, nýbrž o každém konání dobra, které k evangeliu, k jeho žití i hlásání nedílně patří. Ani v konání dobra se nemáme nechat odradit neúspěchy a nepřijetím, i když je to mnohdy také velmi těžké a frustrující. Když někde někdo o naše nějaké dobro skutečně nestojí, můžeme pomoci třeba jinde a někomu jinému. To pochopitelně neznamená dobro obrátit ve zlo, ale prostě nabídnout pomoc dál a dalším. S tím, že kdyby ten, kdo naši pomoc prvně odmítl, jí potřeboval a navíc o ni stál později, tak mu ji rozhodně odmítnout nemůžeme, naopak. Stejně jako Pavel, který si ze všeho nejvíc přál, aby se židé nakonec obrátili, dokonce tak moc přál, že by pro to i svou vlastní spásu obětoval, jak dojemně vyznává v Listě Římanům...

Evangelijní úryvek nás přenáší opět do chvil po poslední večeři, nasloucháme Ježíšově řeči na rozloučenou. Dnešní slova jsou jeho odpovědí na Filipovu prosbu «Pane, ukaž nám Otce – a to nám stačí». Pán Ježíš odpovídá, že kdo vidí jej a věří v něho, už vidí Otce, protože on je Božím Synem, který se stal člověkem; to je základní pravda, která se všemi jeho velkými řečmi v různých obměnách prolíná stále. Co ale v jiných řečech až tak nemáme, je krásné zaslíbení, které Pán Ježíš vysloví hned nato, zaslíbení, že jeho učedníci budou konat ještě větší skutky, než konal on sám, protože on se nyní loučí a odchází na nebe.

Jak tomu rozumět? Že bychom měli být schopni větších a zřejmějších zázraků, že bychom jich měli udělat dokonce víc? Že bychom měli také vstát z mrtvých vlastní silou? Anebo že

bychom měli také sílu vykoupit svět? Určitě nic z toho, to vše jsou atributy Kristova jedinečného boholidství.

Možná ale slovu Kristovu – aspoň neuměle – můžeme rozumět tak, že naše skutky mají být větší než Kristovy v tom smyslu, že můžeme s Boží pomocí udělat něco, co nás přesahuje, co je Boží. Pán Ježíš konal a koná to, co je oběma jeho přirozenostem vlastní, koná Boží i lidské skutky, boholidské (*theandrické*). My můžeme konat jen skutky lidské, jsme jen lidé, ale z Boží milosti můžeme vykonat něco, co nám vlastní není, protože nejsme Bůh, něco, co nás přesahuje

V tomto ohledu je třeba Kristovo zaslíbení vztáhnout asi nejprve a specificky na apoštolskou službu. Apoštolové a jejich nástupci rozhodně dělají věci větší, než jakých jsou schopni, zejména když vysluhují svátosti anebo hlásají Boží slovo. K tomu nutně potřebují Boží milost, v případě svátostí dokonce zcela nezaslouženou svátostnou moc vázanou na kněžské svěcení.

Ale Kristova slova můžeme chápat i v širším smyslu jako určená nám všem, Kristovým učedníkům a učednicím: Všem nám totiž nějak platí zaslíbení konat «skutky ještě větší», skutky Boží.

V řeči o chlebě života jsme o jednom takovém Božím skutku slyšeli. «To je skutek Boží, abyste věřili v toho, koho on poslal». Křesťanská víra je darem, který si nikdo z nás nemůže sám dát ani zasloužit, je darem Božím, skutkem, který nás přesahuje. Podobně vše, co k víře jakožto pokornému následování Pána patří a z ní vychází. Darem je tak vše, co nás otevírá Bohu i druhému člověku, co nás uschopňuje ke skutečné víře, naději a lásce; především k té poslední, k lásce, která umí dávat sama sebe, až na kříž, což přinejmenším přesahuje pud sebezáchovy nám jako tvorům vlastní a činí z nás lidi proměněné k Božímu obrazu a podobě. Prvním předpokladem k takovým skutkům je otevřenost tyto dary Boží přijmout. A možná o ně i prosit. Ne nadarmo po zaslíbení ještě větších skutků následuje jiné zaslíbení, totiž to, že Pán Ježíš nám dá, oč ho budeme prosit v jeho jménu. A jediné, co nám vlastně slíbil, je on sám...

Třetí poznámka se týká dnešní památky svatého Josefa Dělníka. Když byla Piem XII. roku 1955 vyhlášena (navázal tak na svého předchůdce Pia XI., který svatého Josefa v roce 1937 vyhlásil za patrona všech pracujících), bylo asi každému jasné, že jde tak trochu o snahu První máj aspoň trochu pokatolíčtit. Papež zcela záměrně vybral za datum slavení právě tento den, Svátek práce.

A to vůbec není špatně. Připomenout si, že práce ke křesťanství patří, protože patří k přirozenosti člověka, že práce není jen zdrojem živobytí, ale i bytostným povoláním člověka, nedílnou součástí jeho života, je asi vždy důležité. Pro lenochy, aby nepřizivničili na práci druhých a dali se sami do práce. Pro pracující, že je to tak správné, že je dobré snažit se svou práci dělat dobře, snažit se pracovat na něčem smysluplném, protože každou dobrou a lidem prospěšnou prací se kultivuje svět směrem k jeho eschatologické plnosti. A pro ty, kteří třeba z nějakého skutečného důvodu (ještě či již) pracovat nemohou, aby si práce druhých vždy vážili. A třeba se o to více modlili a snažili se pomáhat jinak, jak mohou.

Až pandemie koronaviru, dá-li Bůh, jednou odezní a svět se opět „rozeběhne“, bude třeba asi pilně pracovat. Kéž by – po zkušenosti a otřesech pandemie – to bylo třeba méně stresově a hekticky, méně kapitalisticky a kariéristicky, ale zato více smysluplně a radostně a přitom pilně a pořádně a hlavně s ohledem na druhé (o životním prostředí ani nemluvě). Na přímluvu svatého Josefa, Dělníka...